

a la seva mort; la potència mediterrània de Catalunya llavors havia minvat) i el COMUNICANT. — JOAN MERCADER, Secretari.

20 febrer 1953: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El PRESIDENT presenta el Sr. Jacques Mettra, Professor a l'Institut Francès de Barcelona.

El Sr. METTRA exposà la seva comunicació sobre *Victor Hugo et la conscience française au XIXe siècle*. Fa cent cinquanta anys que nasqué V. Hugo, i aquesta data ha estat ocasió per a descobrir millor l'amplitud i la riquesa prodigiosa de la seva poesia. Tanmateix, cal no oblidar que ell volgué una responsabilitat moral i social que li ha valgut una mena de culte oficial per part de la tercera República. Deixariem d'apreciar un aspecte del seu geni, si oblidàvem que desitjà d'ésser al seu país i al seu segle com un profeta, i exercir una mena de sacerdoti, del qual somiava d'estendre l'acció a l'univers sencer per mitjà de França. Volgué ésser la consciència vivent del seu poble. Combaté l'art per l'art, perquè l'art havia d'ésser útil. La seva natura resta la d'un primitiu apte per a copsar els moviments profunds i intuïtius de les masses populars. És poc estètic, poc aristocràtic, molt plebeu en els seus sentiments i en les seves reaccions; místic i pràctic alhora; profeta i hàbil artesà; ple de sentiments simples i forts; vanitós més que no pas orgullós, generós i gasiu a la vegada; estima les dones; no té massa respecte als capellans, però, tanmateix, és impregnat de cristianisme; és un patriota ardent, convençut de la primacia espiritual del seu país. En un mot: és molt francès. Sentí el moviment profund del seu segle. Alliberat de la seva educació d'origen reialista, fou ben aviat liberal i progressista: l'actuació durant el cop del 2 de desembre i els seus anys d'exili li donaren el seu caràcter definitiu. El tema fonamental del seu idealisme democràtic és el respecte per l'home: segons ell, no es tracta de fer triomfar el Nombre, sinó el Dret. Lluita, per tant, contra la pena de mort, perquè tots els homes tenen dret a una vida d'home. V. Hugo es preocupa també ben aviat del problema social, malfiant-se, però, de les teories socialistes. Reclama per als pobres Fraternitat, i sobretot Justícia, bé que no creu que tots els mitjans siguin justos per a obtenir-la, car la grandesa dels fins no pot justificar els mitjans inhumans. Aquest idealista ardent té el respecte per l'home concret. Reclama la instrucció per a tots, perquè creu en l'ànima humana i en la seva vocació per la llum i la llibertat. La visió social de Victor Hugo, així com la seva visió político-religiosa, culmina en un acte de fe en la llibertat. En aquest idealisme del segle XIX hi havia il·lusió, sens dubte, i un universalisme prematur. Però, ¿com negar-li la seva forta generositat, l'amplitud de mires, la veritable humanitat?

Interveneix el PRESIDENT i el Sr. GEORGES PEYRONNET (precisa l'actitud de V. Hugo en relació amb Alemanya, que combat, no pas instintivament, sinó per un desig de justícia) i el COMUNICANT (creu que el seu punt de vista no es contradia amb el del Sr. Peyronnet, però opina que per a Victor Hugo la pàtria no era un concepte idealista, sinó quelcom real). — A. BADIA I MARGARIT, Secretari.

18 març 1953: Art i Arqueologia. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. JOSEP GUDIOL presenta una comunicació sobre *L'Institut Amatller d'Art Hispànic*. Indica que l'Institut Amatller, fundat per la Srta. Teresa Amatller l'any 1941, i regit per un patronat autònom, té per finalitat la formació d'un arxiu fotogràfic i una biblioteca especialitzada sobre art de les terres hispàniques. A l'arxiu fotogràfic, que constitueix el nucli central de l'Institut, hom tracta d'aplegar una fototeca d'art de la Península des de les pintures i els objectes prehistòrics fins als valors artístics actuals. La col·lecció fotogràfica de l'Arxiu Mas, amb unes dues-centes mil fotografies, és la base inicial de l'Institut, a la qual fou afegit més tard l'Arxiu d'Arqueologia Catalana, amb més de vint-i-cinc mil clixés. Aquest fons continua creixent-se regu-

larment, gràcies a campanyes sistemàtiques a les terres hispàniques i a intercanvis amb institucions similars a l'Institut, de l'estranger, amb la qual cosa hom compta poder arribar aviat a la xifra de tres-cents setanta-cinc mil fotografies. Per als estudis d'Història de l'Art, afirma el Sr. Gudiol, és més important un bon arxiu de fotografies que no pas els llibres; la bibliografia envelleix sovint, mentre que les reproduccions fotogràfiques ofereixen sempre un material de primera mà. Els americans del Nord han utilitzat aquest sistema en gran escala; els anglesos, un xic menys; els francesos, a penes, i ara comencem ací a treballar sistemàticament damunt fotografies. L'Institut no fa classificacions iconogràfiques; els historiadors confonen sovint l'art amb la iconografia, però per a l'estudi artístic aquesta no interessa essencialment. La Història de l'Art és l'estudi de les personalitats artístiques; cal buscar l'home que crea un estil, i això és el que es proposa l'Institut Amatller. Per a arribar a conclusions cal poder disposar de milers de fotografies de petits detalls —de vint a vint-i-cinc mil per a estudiar Goya, per exemple—, que ens revelen la tècnica de cada autor, el seu estil, la seva manera de reaccionar davant les coses naturals, fins i tot els seus vicis. Hom segueix per a això el mètode de Morelli, del qual el Sr. Gudiol fa una demostració pràctica.

Intervenen el PRESIDENT, el Sr. J. F. MIRALLES I BRILLAS (problemes de classificació per a l'art aplicat) i el COMUNICANT. — R. ALBERT I LLAURÓ, Secretari.

21 març 1953: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. PERE BOHIGAS.

El Sr. OSVALD CARDONA s'ocupa de *Verdaguer i Lamartine*. Després de subratllar la influència que Victor Hugo i Alphonse de Lamartine exerciren sobre Verdaguer, sobretot el darrer, a causa d'una major afinitat espiritual, remarca l'afecció de Verdaguer per ambdós poetes. En són testimonis els exemplars de llurs obres existents a la biblioteca del nostre poeta. Indica alguns trets biogràfics comuns a Lamartine i Verdaguer, com la infantesa i la joventut passades al camp, la qual cosa els porta a cantar la natura. Assenyala la coincidència d'alguns versos en poemes com *Soledat*, que compara a *L'isolement* i *Le vallon*, així com l'afinitat entre *Sentint un rossinyol* i *Au rossignol*. Examina el tema del cel i els estels, on ambdós poetes, així com en el tema de la glòria, discrepen fortament: Lamartine tendeix a la grandiositat romàntica i ampullosa, mentre que Verdaguer hi posa el recolliment del devot i el sentit profètic. Comparant les dues versions del poema *Qui com Déu*, hom no es pot estar de pensar que durant l'interval entre l'una i l'altra Verdaguer havia llegit Lamartine: la segona té un to més precís i assoleix una expressió ja personal, que aplicarà amb una eficac pompa verbal als cants èpics de distints fragments de *L'Atlàntida* i en les grans odes. Verdaguer no utilitza aquest èmfasi en els cants místics, però el reprèn en els temes estel·lars i divins, sobretot en *La processó del Corpus*, on es troba una evident influència de Lamartine, amb les millors estrofes del qual admeten la comparança. El Comunicant conclou que cap dels dos poetes no tingué afany d'innovació: ambdós són fidels als propis temperaments impressionables i sensibles, amb els quals agermanen la grandesa i l'harmonia i també la tendresa. Verdaguer assimila aquests elements que, en la nostra llengua, cauen com una veritable innovació.

Intervenen el PRESIDENT, Mn. J. BONET (és difícil d'explicar-se per què Verdaguer no escriví poesia religiosa a l'època de seminarista, car *Qui com Déu* pertany als darrers temps, i creu que això és degut a la falta d'una llengua poètica religiosa, que és elaborada precisament per Verdaguer) i el Sr. M. SERRAHIMA. — CARME BOYÉ, Secretari.

25 març 1953: Història. — Presideix el Sr. FERRAN SOLDEVILA.

El Sr. FÈLIX DURAN I CAÑAMERAS exposa la seva comunicació sobre *Els formularis notarialis*. Diu que el formulari més antic conegut, el constitueixen les anomenades *Formulae visigoticae*, del segle VI o VII, conservades en un manuscrit del segle XII